

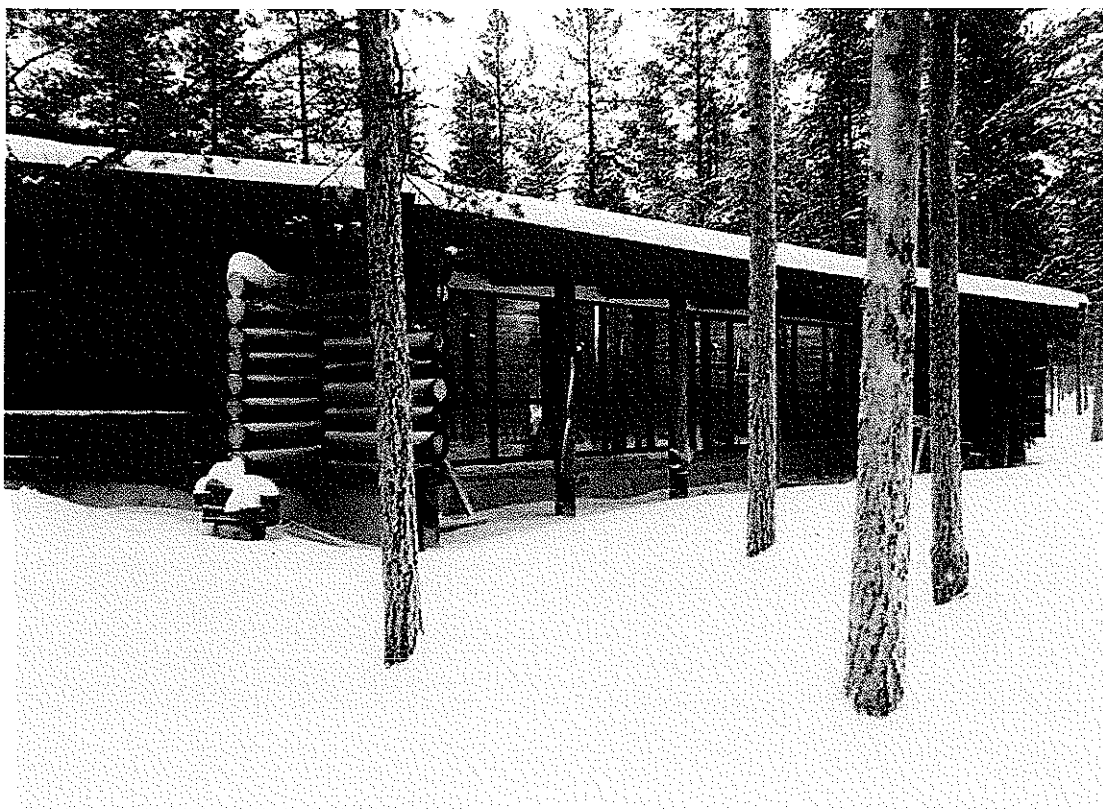
Reservatsföreskrifter för

ANK 2005 -10- 19

Fattenborgs naturreservat

LÄNSSTYRELSEN
NORRBOTTENS LÄN

Kalix Kommun

Kalix kommun

www.kalix.se

Reviderat ex

KALIX KOMMUN

Närings- och Utvecklingsenheten

2004-12-27

Kommunstyrelsen

Reservatsföreskrifter för Fattenborgs naturreservat i Kalix kommun

SYFTE

Syftet med reservatet är att säkerställa fornlämningsområdets framtida bevarande och att synliggöra området ur ett historiskt helhetsperspektiv. Inom ramen för detta ska reservatet ge möjlighet till kultur- och naturupplevelser, friluftsliv, naturturism, forskning och undervisning.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Fattenborgs naturreservat
Kommun	Kalix
Lägesbeskrivning	12 km uppströms Töre älv, i södra delen av byn Långsel
Areal	43,2 ha
Naturtyper	0,6 ha Vatten 1,4 ha Barrskog av frisk ristyp 6,9 ha Barrskog av fuktig-våt ristyp 32,0 ha Barrskog av torr ristyp 2,0 ha Fastmattemyr frodig 0,3 ha Fastmattemyr mager
Fastighet och ägare	Morjärv 7:38, Kalix kommun
Sameby	Kalix Sameby
Reservatsförvaltare	Kalix kommun

KALIX KOMMUN

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva avverkning utöver vad som krävs för reservatets vård och skötsel
2. Utan gällande tillstånd borra, gräva, dika och dämna
3. Släppa ut eller sprida ut avloppsvatten, gifter, vådliga ämnen eller bekämpningsmedel på land eller i vatten
4. Anlägga luft- eller markledning

Undantag från reservatsföreskrifterna:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel
2. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, vägar, stigar eller andra anläggningar
3. Ovanstående undantag gäller ej om risk föreligger att skada fornlämningar

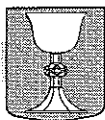
Övriga upplysningar

1. Fornlämningarna är skyddade enligt Kulturminneslagen
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med Rennäringslagen (1971:437). Före lokalisering och utformning av fasta anläggningar samt ändring av befintliga skall samråd ske med tillsynsmyndighet, i detta fall länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § miljöbalken (förordning 1998:904).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla sådana intrång i området som behövs för att tillgodose:

1. Områdets vård och skötsel i enlighet med fastställd skötselplan

KALIX KOMMUN

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar eller ta bort vedlevande svampar.
2. Elda (annat än på anvisad plats)
3. Framföra motordrivet fordon
4. Avsiktligt störa djurlivet

Undantag från reservatsföreskrifterna:

1. Snöskoterkörning är tillåten i reservatet på väl frusen, snötäckt mark för att förhindra skador på fornlämningar och markvegetation
2. Jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning är tillåten i området
3. Bär- och matsvampplockning är tillåten i området

Föreskrifternas ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder ikraft när kommunfullmäktige fattat beslut om dem och beslutet vunnit laga kraft.

Skälen för kommunens beslut

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Historik och nuvarande användning

Fattenborg och Töre älvdal är en av länets mest komplexa och viktigaste fornlämningsmiljöer från stenåldern och järnåldern. Området representerar en förhistorisk tid i Kalix kommun och ger ytterligare perspektiv på länets historia.

Reservatsområdet uppvisar ett stort antal fångstsystem, gravar och hyddbottnar från tiden då havsnivån gick i området.

Från historisk tid då kustlandskapet övergått i skogslandskap finns ett stort antal samiska härdar i hela området.

Områdets kulturhistoriska värden gör området intressant för friluftsliv för lokala, nationella och internationella besökare.

Områdets betydelse för friluftslivet ökar skyddsvärdet. Området är påverkat av skogsbruk fram till slutet av 1900-talet. I området finns en timrad renhage som används av Kalix Sameby vintertid.

Topografi/geologi

Området är starkt påverkat av landhöjningen (idag ca 9mm/år). Området består till största delen av barrskogsbevuxna moränheter och moränöar omgivna av myrar (forntida havsvikar). Den tidigare strandlinjen och forntida havsvikar är tydliga och landhöjningen väl illustrerad med svallad havssida och sedimentsorterade bakvattensområden.

Området blev isfritt ca 7 000 år f. Kr (SGU serie Ca nr 39, Erik Fromm 1965 sid. 207 och 209) och högsta kustlinjen nådde då 200 m.ö.h. Enligt bl.a. pollenanalyser låg havsnivån 100 m.ö.h. 5 000 f. Kr.

1000 f. Kr invandrade granen och havsytan låg då 35 m.ö.h. Reservatsområdet ligger på 45 m.ö.h.

Områdets kulliga moränterräng i mitten av reservatet är jordarten till stor del s.k. kalixpinnmo, ett sandigt material som är en övergångsform mellan morän och isälvssediment.

Detta har troligen bidragit till den rika förhistoriska bebyggelsen i den dåtida skärgården. Området saknar berg i dagen och har en ganska typisk podsolfprofil.

Berggrunden består i norr av sedimentgnejsrar och i söder kommer ett grönstensmassiv in.

Vegetation

Den helt dominerande skogstypen inom området är ganska gles tallskog (130 år) på torr ristyp med främst renlav, lingon, kråkbär och mjölon. Våtmarkerna är av typen fattigkärr med vitmossor, rosling, tranbär, skvattram och andra typiska arter för fattigkärr. Vid nuvarande älvbrink är växtligheten rikare med bl. a. förekomst av liljekonvaljer. Lavmarkerna är känsliga för slitage vilket bör beaktas.

Kulturmiljövärden

Fattenborg eller Långsel är upptaget 1799 som nybygge under Törefors bruk. I byn finns en gård av kulturhistoriskt värde. Närområdet runt Fattenborg är mycket rikt på fornlämningar och är ett av de intressantaste områdena i Norrbotten. Förutom gravrösen finns här boplatsvallar, boplatsgropar, förvaringsgropar och en struktur av ett fungerande samhälle med hög livskvalité. Här finns även lämningar från den tidiga kustnära skogsrenskötseln i form av härdar.

KALIX KOMMUN

Intressen för allmänhet, turism och friluftsliv

Området är attraktivt för det rörliga friluftslivet, skolor, turism samt för äldre och grupper med rörelsesvårigheter som kan nyttja de anläggningar och eldstäder som finns. Området är till stor del spångat och handikappanpassat. Töreälven i området erbjuder ett mycket bra harrfiske.

Bebyggelse och anläggningar

I området finns en informationsbyggnad/museum där områdets historia skall presenteras. Från byggnaden går en 1 200 m lång handikappanpassad spång vilken ökar tillgängligheten och minskar slitaget i området. Spången leder till ett vindskydd med eldstad vid tjärnen.

Vid museet finns parkering.

I området finns en timrad renhage och kåta som används av Kalix Sameby vid renskiljningar i området under vinterhalvåret.

Ned till älven leder en stig där eldstad, bänkar och TC finns.

ÄRENDETS BEREDNING

Områdets kultur- och naturvärden uppmärksammades i samband med utgrävningar ledda av Riksantikvarieämbetet från mitten av 1980-talet.

Under 1990-talet påbörjades utgrävningar och arbetet med att bevara och synliggöra området för allmänheten.

18 februari 2002, § 35, beslutade kommunstyrelsen om markinlösen för bildande av naturreservat.

Samråd om skötselplanen har skett med plan- och miljöförvaltningen och kommunens miljövårdsombud.

Ärendet har remitterats till:

Statens Geologiska Undersökning

Skogsvårdsstyrelsen

Länsstyrelsen

Kalix Sameby

Morjärvs Jaktvårdsområde

Töre Älgskötselområde

Naturvårdsverket

Riksantikvarieämbetet

Länsmuseet

Vägverket

Töreböle Intresseförening

Morjärvsbyarnas Utvecklingsf

Töre Byautvecklingsgrupp

Vattenfall

LRF:s kommungrupp

Remissyttranden har kommit från SGU, Skogsvårdsstyrelsen i Norrbotten, Länsstyrelsen, Kalix Sameby, Vägverket, Morjärvsbyarnas Utvecklingsförening, Töre Byautvecklingsgrupp.

KALIX KOMMUN

Synpunkter från remissinstanserna har tagits hänsyn till i föreskrifter och skötselplan.

Kommunens bedömning

Fattenborg och Töre älvdal är en av länets mest komplexa och viktigaste fornlämningsmiljö från stenåldern och järnåldern. Området representerar en förhistorisk tid i Kalix kommun och ger ytterligare perspektiv på länets historia. Det handlar om en tidsperiod som sträcker sig tiotusen år tillbaka i tiden. Områdets kulturhistoriska värden gör området intressant för friluftsliv för lokala, nationella och internationella besökare. Områdets betydelse för friluftslivet ökar skyddsvärdet. Området är påverkat av skogsbruk fram till slutet av 1900-talet. I området finns en timrad renhage som används av Kalix Sameby vintertid.

Kommunen bedömer att naturreservatet i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Ann-Mari Andersson
landsbygdsutvecklare